

FIȘA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	DREPTUL UNIUNII EUROPENE				
Anul calendaristic	2025	Anul calendaristic	2025	Anul calendaristic	2025
Regimul disciplinei {OB-obligatorie, OP-opțională, F- facultativă}	OP				
Total ore prevăzute pentru disciplină în planul de formare	10				
Formator(i)	Av. dr. Gabriel Liviu Ispas Av.dr. Oana Șaramet				

Programa analitică (tematica)	<u>Aspecte de natură organizatorică, ce vor fi prezentate în scris:</u> - prezentarea tematicii și a cerințelor referitoare la evaluare și promovare; - stabilirea temelor și a aplicațiilor practice; - repartizarea jurisprudenței ce urmează a fi analizată; - alte detalii tehnico-organizatorice (înregistrarea prezenței în sistem online, accesarea suportului de curs ș.a.). Atelierul 1 – 2 ore <u>Izvoarele dreptului Uniunii Europene. Probleme legate de invocabilitate :</u> a. identificarea, de către avocați, a tratatelor și actelor juridice ale UE pentru folosirea în pregătirea dosarelor cauzelor: - aspecte practice ale documentării prin folosirea bazei de date a UE în domeniul legislației - EUR-Lex; - particularități ale identificării jurisprudenței CJUE pe site-ul curia.europa.eu; aspecte practice; - specificitatea tratatelor fundamentale ale UE; - caracteristici esențiale ale diferitelor acte juridice ale UE; - invocarea instrumentelor juridice ale UE și a jurisprudenței CJUE în pregătirea dosarelor cauzelor; - prezentarea Portalului e-Justiție. b. Analiza jurisprudenței relevante: - CJCE, <i>Yvonne van Duyn c./ Home Office</i>, cauza 41/74, EU:C:1974:133; - CJCE, <i>M. H. Marshall c./ Southampton and South-West Hampshire Area Health</i>, cauza 152/84, EU:C:1986:84; - CJCE, <i>Marleasing SA c. La Comercial Internacional de Alimentacion SA</i>, 1990, cauza 106/89, EU:C:1990:395; - CJCE, <i>Tanja Kreil c./ Bundesrepublik Deutschland</i>, cauza C-285/98, EU:C:2000:2; - CJUE, <i>Seda Küçükdeveci c./ Swedex GmbH & Co. KG</i>,. cauza C-555/07, EU:C:2010:21; - CJUE, <i>Froukje Faber c./ Autobedrijf Hazet Ochten BV</i>, cauza C-497/13, EU:C:2015:357. c. cazuri practice propuse cursanților spre rezolvare Atelierul 2 – 2 ore <u>A. Principiile aplicării dreptului Uniunii Europene în raport cu dreptul național. Relevanță în contenciosul judecat de instanțele naționale</u> a. implicarea avocaților în pregătirea formulării acțiunilor în fața instanțelor naționale și ale Uniunii Europene: - principiul aplicabilității imediate a dreptului Uniunii Europene - aspecte practice; - principiul priorității și supremației dreptului Uniunii Europene în raport de dreptul național - jurisprudență relevantă: - CJCE, <i>Flaminio Costa c./ E.N.E.L.</i>, cauza 6/64, EU:C:1964:66; - CJCE, <i>Administration des finances de l'État c./ Société anonyme Simmenthal</i>, cauza 106/77, EU:C:1978:49. - principiul aplicabilității directe și efectului direct ale dreptului Uniunii Europene; efectul direct vertical; - efectul direct orizontal - jurisprudență relevantă: - CJCE, <i>van Gend & Loos c./ Administration fiscale néerlandaise</i>, cauza 26/62, EU:C:1963:1; - CJCE, <i>Gabrielle Defrenne c./ Société anonyme belge de navigation aérienne Sabena</i>, cauza 43-75, EU:C:1976:56. - efectul indirect al dreptului Uniunii Europene - jurisprudență relevantă: - CJCE, <i>Sabine von Colson și Elisabeth Kamann c./ Land Nordrhein-Westfalen</i>, cauza 14/83, EU:C:1984:153; - CJCE, <i>Marleasing SA c./ La Comercial Internacional de Alimentacion SA</i>, cauza C-106/89, EU:C:1990:395. b. cazuri practice propuse cursanților spre rezolvare
----------------------------------	--

B. Sistemul de protecție a drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană (Curtea de Justiție a UE) - Carta Drepturilor Fundamentale a UE. Raportul cu sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului:

- DREPTURILE fundamentale - parte componentă a principiilor generale ale dreptului UE;
- Carta Drepturilor Fundamentale a UE;
- limitarea drepturilor fundamentale în dreptul UE.

a. asistența juridică acordată de către avocați în soluționarea litigiilor privind exercitarea libertăților de circulație (libera circulație a liber-profesioniștilor – avocați):

- Directiva 98/5/CE de facilitare a exercitării cu caracter permanent a profesiei de avocat într-un stat membru, altul decât cel în care s-a obținut calificarea;
- Directiva 2006/123/CE privind serviciile în cadrul pieței interne;
- Directiva 2013/48/CE privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate.

b. soluționarea alternativă a litigiilor

c. analiza jurisprudenței relevante:

- CJCE, *Friedrich Stork & Cie c./ High Authority of the European Coal and Steel Community*, cauza 1/58, EU:C:1959:4;
- CJCE, *Erich Stauder c./ Stadt Ulm*, cauza 29/69, EU:C:1969:57
- CJCE, *Parlamentul European c./ Consiliul Uniunii Europene*, 2006, cauza C-540/03, EU:C:2006:429;
- CJUE, *Gerardo Ruiz Zambrano c./ Office national de l'emploi*, 2011, cauza C-34/09, EU:C:2011:124;

d. cazuri practice propuse cursanților spre rezolvare

Atelierul 3 și atelierul 4 – 2x2 ore

Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. Tipuri de acțiuni în competența CJUE. Răspunderea statelor pentru prejudiciile cauzate particularilor prin nerespectarea dreptului UE:

- delimitarea competențelor între instanțele naționale și instanțele unionale;
- sistemul de remedii instituit de dreptul Uniunii Europene;
- remedii în fața instanțelor naționale; aplicarea dreptului Uniunii Europene de către judecătorul național; principiul efectului util al dreptului Uniunii Europene și principiul autonomiei procedurale a statelor membre; răspunderea statelor pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcarea dreptului UE;
- remedii în fața instanțelor unionale; contenciosul administrativ al Uniunii Europene (controlul de legalitate al actelor unionale); acțiunea în neîndeplinirea obligațiilor izvorâte din dreptul Uniunii Europene îndreptate împotriva statelor membre; acțiuni în daune;
- procedura în fața CJUE. Introducerea unei acțiuni în fața Curții. Rolul avocatului în aceste cazuri;
- aspecte jurisprudențiale specifice dreptului concurenței, protecției consumatorilor și insolvenței transfrontaliere;
- cazuri practice propuse cursanților spre rezolvare.

Atelierul 5 – 2 ore

Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare. Rolul avocaților în formularea unor astfel de acțiuni/cereri. Acțiuni din România în fața CJUE.

- cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare;
- analiza jurisprudenței relevante:
 - CJCE, *Comet BV c./ Produktschap voor Siergewassen*, cauza 45/76, EU:C:1976:191;
 - CJCE, *Plaumann & Co. c./ Comisia CEE*, 1963, cauza 25/62, EU:C:1963:17;
 - CJCE, *SRL Cilfit et Lanificio di Gavardo SpA c./ Ministero della Sanità*, cauza 283/81, EU:C:1982:335;
 - CJCE, *Foto-Frost c./ Hauptzollamt Lübeck-Ost*, cauza 314/85, EU:C:1987:452;
 - CJUE, *Aziz Melki & Sélim Abdeli*, cauzele C-188/10 și C-189/10, EU:C:2010:363;
 - CJCE, *Francovich, Bonifaci ș.a. c./ Italia*, 1991, cauzele C-6/90 și C-9/90, EU:C:1991:428.
 - Alte cereri din România
- asistența juridică acordată de către avocați în soluționarea litigiilor privind exercitarea libertăților de circulație;
- cazuri practice propuse cursanților spre rezolvare.

Bibliografie	BIBLIOGRAFIE OBLIGATORIE - Elementele de curs BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ <u>Doctrină:</u> - Craig, Paul; de Búrca, Gráinne, <i>Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină</i>, ediția a VI-a, Editura Hamangiu, București, 2017; - Craig, Paul; de Búrca, Gráinne, <i>EU Law. Text, Cases, and Materials</i>, Eighth Edition, Oxford UP, 2024; - Fábián, Gyula, <i>Drept instituțional al Uniunii Europene</i>, ediția a 3-a, Editura Hamangiu, București, 2023; - Fuerea, Augustin, <i>Dreptul Uniunii Europene. Principii, acțiuni, libertăți</i>, Editura Universul Juridic, București, 2016; - Ispas, Gabriel Liviu, Panc, Daniela, <i>Drept instituțional al Uniunii Europene</i>, Editura Hamangiu, Ediția a II-a, București, 2021; - Ispas, Gabriel Liviu, Panc, Daniela, <i>Organizarea justiției în Uniunea Europeană</i>, Editura Hamangiu, București, 2021; <u>Culegeri:</u> - Bercea, Raluca; Doroga, Sorina, <i>Dreptul Uniunii Europene în hotărâri și cazuri practice</i>, ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2019; - Fábián, Gyula; Lazăr, Laura, <i>Dreptul Uniunii Europene. Selecție de jurisprudență relevantă. Volumul 1, (principii fundamentale, izvoare, instituții, cetățenia unională)</i>, Editura Universul Juridic, București, 2017; - Fuerea, Augustin (coordonare și prefăcare ediție), <i>„Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene”</i>, Editura C.H.Beck, București, 2017. <u>Legislație:</u> - Constituția României, republicată; - Codul civil; - Codul de procedură civilă; - Codul penal; - Codul procedură penală; - Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană (ratificat prin Legea nr.157/2005); - Tratatul de la Lisabona (2007/2009); - Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată, publicată în Jurnalul Oficial Seria C 202, 2016); - Tratatul privind Uniunea Europeană (versiunea consolidată, publicată în Jurnalul Oficial Seria C 202, 2016). <u>Site-uri:</u> - www.curia.europa.eu – Curtea de Justiție a Uniunii Europene; jurisprudență istorică; - www.eur-lex.europa.eu - legislația Uniunii Europene; - www.ier.ro – Institutul European din România.
Lista materialelor didactice necesare (dacă este cazul)	- laptop; - instrumente de scris; - acces la internet.

La evaluare se iau în considerare: (evaluare pe parcurs, cu stabilirea unei medii individuale a cursantului la finalizarea activității, potrivit Planului de formare inițială al I.N.P.P.A.)	Pondere în notare, exprimată în % (total=100%; se completează numai elementele care sunt incidente)
- răspunsurile la aplicațiile practice în cadrul atelierelor	20%
- rezultatele obținute la testarea scrisă	-
- evaluarea continuă a cunoștințelor în cadrul atelierelor: analiza unei hotărâri a CJUE	20%
- activitățile gen teme / referate / eseuri etc. Analiza unei hotărâri CJUE/ a unei spețe din tematica relevantă actuală, în domenii în care uniunea are competențe de legiferare	30%
- alte activități (<i>precizați</i>): identificarea jurisprudenței recente a CJUE în materia trimiterii preliminare formulată de către o instanță din România	20%
Din oficiu	10%
Cerințe minime pentru promovare:	
- participarea activă la activitatea de formare; - utilizarea adecvată a limbajului juridic în cadrul dezbaterilor; - folosirea corectă a cunoștințelor elementare din domeniul dreptului UE; - rezolvarea unor spețe / aplicații cu ajutorul cunoștințelor dobândite; - răspunsurile să nu cuprindă erori grave.	
Cerință de prezență stabilită de formator*:	
(a se completa, dacă este mai mare decât minimul regulamentar) % Frecvența obligatorie la cel puțin 3 din totalul de 5 ateliere	
*potrivit Regulamentului I.N.P.P.A., prezența nu poate fi mai mică de 50%	

Data completării:

30.01.2025

Formatori:

Av. Conf. univ. dr. habil. Gabriel Liviu Ispas

Av. Lector univ. dr. Oana Șaramet